

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 12.— Coz.
 Pe jumătate an 7.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.70 "
 Pentru România și
 străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
 Telefon
 Pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDAȚIA

ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 11a
 INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 FL
 Manuscrise nu se în-
 napolază.

ROMÂNUL

Dimitrie A. Sturdza.

1833—1914

Arad, 22 Oct.

Vineri, Mercuri, la încheierea ziarului o telegramă laconică din București ne anunță că s-a născut la lume un bărbat de stat român, Dimitrie A. Sturdza, întâmplată Marți seara la ora 7 și 30 de minute în București.

Între bărbații de stat, cari au format primul minister sub domnia regelui Carol I la 8/66, găsim pe D. A. Sturdza, bărbatul, care lămurit cu Ion Brătianu, Mihail Cogălniceanu, J. A. Rosetti etc. a avut parte la toate actele de stat, cari au înălțat România modernă, fie ca membru în 10 ministere, ori, fără de misiune, ca om de știință și de înaltă cultură europeană.

Dim. A. Sturdza a fost un bărbat care în viața sa a avut toate calitățile sale eminente, autoritatea și încrederea în urma legăturilor sale cordiale, cu aproape toți bărbații de stat din România, împreună cu marele rege Carol I și alți buni și entuziaști mari patrioți a căror viață și așteptări au fost îndeplinite și a înălțat România modernă de azi.

Din bogata activitate a lui D. A. Sturdza vom aminti aici, de astădată, activitatea lui ca ministru al instrucțiunii publice și al cultelor din România între 2 Februarie 1885 până la 1 Martie 1888. În această perioadă este una din cele mai importante epoci ale administrației școlare. În această vreme, când experiența trecutului impunea impetuos prefacerea radicală a administrației și a legii învățământului. Încercările făcute mai înainte de Maiorescu, V. A. Rosetti, nu isbutiseră și totuși una câte una toate dispozițiile legii din 1864 cădeau în desuetudine; cerințele noi ale învățământului nu găseau un sprijin în vechea lege care nu prevedea, cum d. ex.: trebuința școlilor normale, a gimnaziilor reale etc. Ministrul creia pe cale bugetară și reglementele erau acum loc de legi organice. Legea fixării salariilor și a gradațiilor, votată sub ministrul Aurelian (1883) și legea concursurilor pentru dobândirea de catedre secundare, a lui Cantili (1879), încercaseră să îndulcească unele probleme; dar prima creiașe nedreptăți, fiind în categoria de plăți, neîntemeiate pe nici o diferențiere de muncă sau titluri ale profesorilor; iar a doua cuprindea niște dispozițiuni care erau puțin imperative, încât chiar de pe atunci nu s'a respectat din ea decât principiul concursului, pe când amănunțele dezvoltării prin care se da o valoare reală acestui principiu, începuseră a nu fi ținute în seamă. În vremea firească: nesiguranță și favoritism. În profesorie din toată țara doria o schimbare în mai bine, se agita, discuta. Con-

siliile generale, care se întruniau regulat în Septembrie, nu isbutiau să facă programe bune, dar nu neglijau de a recomanda ministrului îmbunătățiri; totuși încercările de legiferare nouă ale ministrilor anteriori nu isbutiseră, în mare parte din cauza opozițiunii crâncene a profesorilor, în parlament și afară din parlament. Atmosfera sufletească a maselor profesionale și a reprezentanților națiunii, când se propunea un proiect de lege, se încheia în formula: „dorim reformarea învățământului, dar n'o voim p'aceasta”; ceea ce echivala cu „nu știm ce voim”. Și în adevăr că o împotrivire sistematică, oricărui proiect de reformare, nu se putea explica decât prin dorința neluminată: demonstrația faptelor.

Această stare sufletească a priceput-o numai decât Sturdza, și mai înainte de a-și întocmi proiectul de lege, a purces la adunarea materialului de demonstrație, prin mijlocirea cărui să se poată trece din domeniul dorințelor vagi, în domeniul hotărârilor susținute de probe de documente. Atunci a pus la lucru două serii de oameni: pe unii i-a însărcinat cu anchetarea învățământului din țară; pe alții i-a trimis peste graniță, în Germania și Franța, ca pe de-o parte să raporteze despre organizarea școlilor de acolo, iar pe de alta, să se deprindă cu moravurile dascălești locale, cu metodele din școlile cele mai de seamă. Din activitatea primei serii au ieșit: raportul general asupra învățământului primar al inspectorilor Ștef. Mihăilescu și V. Paladi, încercări asupra învățământului primar de: St. C. M., raportul general asupra învățământului secundar de: inspectorul A. Vitzu. Din activitatea celei de-a doua serii au ieșit: raportul asupra școlilor din Germania, de I. Bogdan și raportul asupra școlilor normale din Germania de V. Măndreanu. În același timp Haret culegea și publica într'un volum desbaterile și soluțiunile consiliului general dela începutul funcționării lui până în prezent; culegea și în tablouri comparative, legea română din 1864 și legiurile franceză și belgiană.

Un prim proiect de lege al lui Sturdza este dat în studiarea corpului didactic. I-se răspunde prin contra-proiectul profesorilor dela Iași și prin amendările propuse de Gh. Dem. Teodorescu. Acestea erau primele lucrări constructive, venite din partea profesorilor, cari până atunci se mărginisera în a critica și a respinge numai. Munca întreprinsă de Sturdza începuse să rodească.

Paralel cu această mișcare intelectuală, pusă în serviciul viitoare reformări, Sturdza se ocupa de îmbunătățirea administrației.

Schimbând personalul revizorilor, a introdus onestitatea și munca, pe unde lipsiau demult. Luând prefectilor dreptul de a numi pe învățători, i-a făcut pe aceștia mai stabili și i-a pus la adăpostul caprițiilor administrației județene. Alegând directori de școli secundare, dintre profesorii cei mai renumiți ca pricepere și stăruință, a introdus un control serios în viața intimă a acestor școli. Alcătuiind pentru prima-oară un regulament de examinare a elevilor pregătiți în particular, a pus și pe părinți și ministerul în măsură de a ști, ce rezultate dau instituțiile particulare.

Pregătirea sistematică a corpului didactic trebuind a se face prin școli speciale, Sturdza s'a îngrijit de îmbunătățirea școlilor normale de învățători, existente, închizând pe cele probate ca absolut rele, cum erau cele județene dela Plocești, dela T.-Măgurele, dela T.-Jiului, dela Craiova; punând în capul celor dela Iași și Galați persoane cunoscătoare, C. Meissner și V. C. Arion, și creând școala normală de institutori, la conducerea căreia a chemat pe unul din cei trimiși în Germania, pe Securei.

Pentru înlesnirea meseriei dascălești, pune în lucrare și tipărește tabele intuitive, cere lui Lupu alcătuirea unei cărți de citire, întemeiată pe acele tabele și obține dela parlament o jumătate de milion de lei, pentru înzestrarea școlilor cu material didactic. Din ancheta făcută asupra învățământului secundar și special se vedea îngrozitoarea stare a școlilor locale. Cere și obține dela parlament un credit de două-zeci și unul milioane lei, pentru construire de locale. Vedem pentru prima oară deschizându-se elevilor secundari locale proprii, bine condiționate, în București: liceele St. Sava și Matei Basarab. O companie întregă de construcții se deschide; se creiază un birou de ingineri, cari să lucreze planurile și se dă cu socotintă, că'n zece ani cel mult, toate școlile secundare din țară vor avea locale proprii.

Proiectul de reformă prezentat corporilor legiuitoare, ținuse socoteală de vederile din contra-proiectului din Iași și de observațiile lui Teodorescu Gh. Dem.; și era precedat de o voluminoasă expunere de motive. El cuprindea legile privitoare la întreaga activitate a ministrului: administrațiunea centrală, casa școlilor, învățământul secundar, învățământul superior, învățământul real și special și învățământul particular.

Următoarele chestiuni au fost întotdeauna vii discutate de profesorie și de legiuitori: salariile, judecarea și pedepsele, recruta-

rea corpului didactic și administrațiunea internă a școalelor. Proiectul lui Sturdza prevede salariul socotit după orele de lucru; înlocuește juriul pur profesoral printr'un juriu, în care intră și membrii dela Casație, stabilește o serie de pedepse corepunzătoare unei serii de abateri, introduce examenul de capacitate, în locul concursului, și întocmește administrația internă a școlii, dând directorilor puteri mai intense și responsabilitate mai mare; dar lasă libertate ministrului de a-i lua și dintre persoane străine școlii și a-i plăti bine.

Ar fi lung și în afară de cadrul acestor schițe, de-a amănunți dispozițiunile legii lui Sturdza, astăzi prea cunoscute. Felul de rezolvire a acestor patru puncte, a stârnit din partea profesoriei din București mai ales, o sgomotoasă împotrivire. Proiectul nu s'a votat; poate că mai mult din cauza retragerii partidului liberal dela putere (1888); din studiarea posterioară a lui a liniștit spiritele așa de mult, încât unui alt ministru i-a fost ușor să prefacă în legi o mare parte din dispozițiunile aceluia proiect, accentuându-le pe ici pe colo în părțile neplăcute corpului profesoral, fără ca acesta să mai găsească măcar atâta energie cât i-ar fi trebuit, ca să se manifesteze platonice împotriva.

Vremea convinge și învinge.

Calitățile sufletesti ale lui Sturdza ca ministru de instrucțiune erau: dorința de mai bine stăruința la muncă, încurajarea și susținerea celor pe care-i credea destoinici și ura împotriva lenei și a corupțiunii. Nu ținea seama de vederile politice ale oamenilor, pe care-i socotea buni în serviciul școlii. În consiliul permanent, în corpul directorilor de școle și în cel al inspectorilor numise persoane cunoscute ca având acele păreri politice. Urma a arătat, că nu se înșelase, că acele persoane fuseseră folositoare și bunului mers al școalelor și a orientării ministrului în reformele ce proiecta. Multe dintr'insele au continuat și după aceea de a ține loc de frunte în administrația și conducerea învățământului. Ceea-ce salva și încălzia la lucru pe toți funcționarii ministerului, era încrederea în bine de care era însuflețit ministrul, variatele lui cunoștințe și vederile noi, pe cari le agita. Sfaturile lui Sturdza erau pentru funcționarul desorientat și descurajat efectul marșului militar asupra soldatului obosit. — („Sc. Mod.”)

Date biografice.

Dimitrie Alexandru Sturdza, fost șef al partidului liberal din România și secretar general al Academiei Române, s'a născut în 10 Martie 1833 la Miclăușeni (moșie părintească), districtul Roman. Și-a făcut studiile în Germania (Boon, Berlin), și reîntors în țară, a intrat îndată într'o însemnată activitate politică, pe care a continuat-o fără întrerupere vreme îndelungată. Secretar la divanul adhoc al Moldovei în anul 1857, apoi secretar particular și câteva luni ministru al principelui Alexandru Ion Cuza, în 1859, el trece peste puțin timp în opoziție și este unul din cei mai activi membri ai conspirației, care și izbutește să răstoarne pe Cuza la 11 Februarie 1866 și să încredințeze tronul României principelui Carol de Hohenzollern.

Sub domnia acestuia, Sturdza este, între 1866 și 1871, ca partizan personal al lui Ion Ghica, de trei ori ministru de lucrări publice și de finanțe, însă sub importantul ministru conservator L. Cargari (1871—1876) trece într'o opozițiune din ce în ce mai violentă. Ajunge la 1875 în conspirația numită „dela Mazar-pașa”, cel mai aprig antidi-nast și scrie sub pseudonimul Erdmann von Hahn articole în presa germană în contra principelui Carol.

La începutul lungului ministru Ion Brătianu este în privința participării la războiul rus-turc din 1877—1878 adversar al acestuia, mai târ-

ziu însă trece cu totul sub influința lui Ion Brătianu, al cărui ministru de finanțe, de externe și de culte este mereu între anii 1876 și 1888.

După moartea lui Ion Brătianu deveni în 1892 șeful partidului liberal și este dela Oct. 1895 până în Noemvrie 1896, apoi dela 31 Martie 1897 până la 30 Martie 1899 și în sfârșit dela 14 Febr. 1901 ministru președinte. În primul minister, după ce în 1893 și 1894 ca senator opozant atacase pe Unguri cu violență, retractează îndată aceste atacuri însă după un an se vede silit să se retragă pentru căva timp în urma mișcării produse prin destituirea mitropolitului primat Ghenadie. Și din al doilea minister e silit să dimisioneze la 30 Martie 1899 după revelațiunile din camera ungară asupra legăturilor sale cu guvernul din Budapesta.

În al treilea minister, dela 1901, Sturdza are meritul de a fi introdus cu energie economiile necesare în bugetul statului.

Un alt merit deosebit îl are de mult timp activitatea sa în favoarea Academiei Române, la a cărei înăvuire materială și culturală (cărți, manuscrise, monete, hrisoave, stampe etc.) lucrează cu neobosită stăruință. Dela el între altele: Numismatica română (1878), Acte și documente relative la istoria renașterii României, 9 vol. (1888—1891) publicate la început cu vârul său D.C. Sturdza și cu episcopul Ghenadie, apoi cu Colescu-Vartic și cu Skupiewski.

Luptele decisive dela Varșovia.

Arad, 22 Oct.

Au început luptele în jurul Varșoviei.

Este punctul cel mai important al războiului cu Rusia.

Telegrama din Petrograd anunță că în-sus țarul Nicolae a dat un manifest prin care anunță însemnătatea politică a luptei și cere să se apere Varșovia cu orice preț.

Se știe, că acum câva timp s'a spus că împăratul Germaniei ar fi declarat că *obiectivul Germanilor este Varșovia*. Odată acest oraș cucerit ei vor avea interes să meargă mai departe.

Evident, că nu luăm toate acestea ca lucruri absolut sigure, dar le reamintim pentru ca să se vadă că *lupta ce s'a început în jurul Varșoviei are o foarte mare importanță*.

Dacă armatele rusești sunt bătute serios aci, atunci, firește că întreaga ofensivă rusească suferă o grea înfrângere și nu se știe când și dacă va mai putea să respingă armatele germano-austro-ungare pentru a-și face drum în Germania și Ungaria.

Tot așa dacă armatele germano-austro-ungare ar fi bătute serios aci se compromite serios situația dublei alianțe....

...*La Varșovia se luptă peste trei milioane de soldați*. Lupta este dată de ambele părți sub privirile celor doi împărați și cu toată îndârjirea de care armatele sunt capabile.

Cine va învinge? De sigur, că nimeni n'ar putea să spună cu siguranță.

Succesul ofensivei germane de până acum face să se creadă, că *Germanii au să învingă*; decât la Varșovia ei se întâlnesc cu numeroase trupe noi rusești cari nu au mai luptat până acum. Sunt trupe proaspete, evident nu de mâna întâi acestea, dar în sfârșit trupe cari nu au îndurat oboselile mari ale războiului.

Germanii vin cu faima generalului *Hindenburg*, și au și ei trupe cari luptă pentru prima dată contra Rușilor.

Este, de sigur, una dintre cele mai mari bătălii cari s'au dat și cea mai importantă pentru soarta războiului.

Înștiințare oficială.

— În atențiune glotașilor. —

Pe baza articolului de lege XX din anul 1888 se ordonă tuturor acelor obligați la gloate, ce s'au născut în răstimpul dela anul 1878 până în anul 1890 inclusiv și prin comisile de înrolare sau prin comisuniile mixte de supraarbitrare până la finea anului 1913 au fost aflați de incapacitatea pentru arme, respective acelor cari prin comisuniile de supraarbitrare militară sau de honveze până la finea anului 1913 au fost concediați dela armata comună, dela honvezime sau dela jandarmerie, ori acelor cari până acuma nu au fost încă asentați: ca pentru conscrierea lor să se prezinte înaintea primăriei comunale (autorității locale) în localitatea lor, iar în comunele unde la sediul notarului cercual și anume: în Anul la secția militară dela 22—29 Octomvrie n. ca ocaziunea prezentării este a se arăta pentru înțelegere cărticica de glotași ce eventual ar fi în posesiunea celui obligat la gloate.

Persoanele conscrie, amăsurați dispozițiunile ce se vor publica mai târziu prin primărie, în răstimpul dela 16 Noemvrie până la 31 Decemvrie a. c. și în localitățile acolo indicate vor fi aduși la revista de prezentare a glotașilor și acolo vor fi clasificați după abilitatea lor.

Cei aflați abili vor fi înștiințați despre timpul intrării lor în serviciu.

Acei obligați la gloate, cari sunt candidați la preoție pentru confesiunile religioase recipitate ori legal recunoscute, precum și acei cari pe baza studiilor terminate conform paragrafului 21 a legii despre forța armată actualmente au dreptul la beneficiul voluntariatului de un an, sunt dăruți a dovedi aceasta cu ocaziunea revistei de prezentare prin certificat din partea institutului respectiv.

Sunt dispenzați dela conscriere, dela înștiințare la revista de prezentare de glotași și totodată pe timp nedeterminat și dela serviciul activ la gloate următorii:

a) persoanele obligate la gloate cari sunt stabil aplicați la agenția de finanțe; — b) persoanele obligate la gloate cari sunt stabil aplicați la căminele și în atelierele acelor cari serviciul de miment, de menținere a căii, de manevrare și de magazin, mai departe la direcțiunea r. u. centrală a fabricilor de fier și în fabricile și uzinele de conducerea acestora; — c) persoanele obligate la gloate aplicați în mod stabil la serviciul de miment dela institutele de poștă și telegraf, la ces și reg. prima societate privilegiată pentru navigațiunea pe Dunăre, la societatea anonimă reg. ungară de navigațiune fluvială și maritimă, la societatea sud-germană de navigațiune pe Dunăre, precum și la alte întreprinderi particulare de navigațiune maritimă, cari lau parte la movimentul de război și cari vor fi separat designate de către direcțiunea ces. și reg. pentru transporturi pe mare dela Triest sau în fabricile și atelierele acelor cari anexe; — d) persoanele obligate la gloate aparținătoare secțiilor muncitorești dela minele de cărbuni de piatră; — e) persoanele obligate la gloate cari sunt muncitori glotași designați prin comune și orașe precum și acei aplicați la servicii având speciale scopuri pentru război; — f) acele persoane obligate la gloate, cari și până acuma provizor au fost dispenzați dela serviciul activ la gloate și în fine — g) preoții hirotoniți respective ordinați precum și profesorii fiind preoți hirotoniți al confesiunilor recipitate și legal recunoscute. Acela care nu va face destul ordinului de chemare, va fi adus cu forța și va fi pedepsit cu toată rigoarea legii.

AVIZ.

Abonații restanțierii cărora li s'a sistat dela expedierea ziarului sunt rugați să-și achite restanțele. Cei ce doresc să continuăm a le trimite ziarul, binevoiască a ne trimite pe lângă restanța ce li s'a comunicat și abonamentul anticipativ pe cel puțin 1 lună, fără de care plată nu vom trimite nimănui ziarul.

Ne adresăm totodată și acelor prea sfm. abonați, a căror abonament a expirat acum cu finea cvartalului, rugându-i, să nu uite a ne trimite abonamentul pe noul cvartal Octomvrie—Decemvrie, pentru ca și noi să le putem trimite ziarul fără întrerupere.

ADMINISTRAȚIA.

Situația pe câmpul de război franco-german.

Corespondentul militar al ziarului „Pester Lloyd” prezintă situația pe câmpul de război franco-german în chipul următor: La aripa de nord a frontului dela vest se dau lupte grele. După căderea Antwerpenului, trupele germane au pornit de-a lungul litoralului belgian spre granița franco-belgiană, împingând spre vest forțele aliaților aruncate înainte fără nici un plan. Se pare, că aliaților le-a reușit să opună Germanilor o rezistență regulată deabia pe linia Nieuport—Ypern—Lille. Francezilor le-a reușit deabia pe linia aceasta să oprească trupele ce se retrăgeau resfărate și în disordine și să le pună iarăși în linie de bătaie.

Nimic nu caracterizează mai bine superficialitatea și ușurința aliaților, dar nu mai puțin și inconștiențiozitatea și deprețuirea lor față de forțele dușmanului, decât faptul că nu s'au pregătit pentru eventualitatea căderii Antwerpenului așa că Germanii deveniți liberi la Antwerpen au înaintat fără să fie împiedecați, până pe linia Nieuport—Ypern—Lille. Dar și aci i-a oprit pe Germanii numai pentru moment, aducând în grabă trupele dela Lille. Atacul acestor forțe franceze a fost respins de Germanii de douăori: Luni și Marți. Probabil însă că forța ofensivă acestor trupe e pe sfârșite și așa trupele germane vor trece și peste linia Lille—Nieuport, având ca cea mai apropiată linie: Dunkergue.

În clipa aceasta e încă problematic ca Germanii să-și ajungă ținta, pentru că nu e exclus, ca aliaților să le reușească în cursul atacului îndreptat spre Lille, să-și sporească forțele pe linia Nieuport—Ypern—Lille și așa să se egalizeze proporția de forțe. În acest caz Francezii vor ține pe loc pe Germanii, nelăsându-i deocamdată până la cele două porturi însemnate: Dunkergue și Calais.

Presa din străinătate e de părere că luptele ce se dau la aripa de nord vor fi decizivoare. Din contra noi credem că Germanii sunt cu mult mai curajoși și strategii cu mult mai buni, decât să provoace pe aceasta linie lupta decizivă. Germanii încearcă să ocupe litoralul și porturile pentru a de-o parte să-i constrângă pe Englezi a-și muta locul de debarcare mai la vale, iar de altă parte să-și câștige o bază de operațiune împotriva Angliei.

Lupta decizivă se va încerca, în consecință, în centru pe linia Rheims—Verdun, sau la aripa de sud, la Belfort, căci lupta va fi decizivă numai dacă va reuși a sparge linia de bătaie a dușmanului și a-i impresora grosul armatei, tăindu-i drumul de retragere și pe care să-și poată spori și împropăta forțele. Aceasta nu se poate în nord, nici în Anglia, ci în sud, în ținuturile cele mai bogate ale Franței.

La aripa de nord se vor egaliza forțele și frontul se va lungi — irelevant că până la Nieuport și până la Dunkergue — trupele se vor întări în șanțuri și apoi se va începe și aci o luptă de mediu. Și tot așa și aci, ca și în celelalte puncte de atacuri frontale nu se vor putea sparge liniile de bătaie. Problema e acuma: impresurarea. În scopul acesta sunt însă necesare noi și noi forțe. S'ar sfârși decizivă o va provoca numai Verdunul.

Englezii în Egipt.

Este neîndoios că Anglia se teme de mari eșecuri în Egipt, punctul cel mai delicat al stăutului său imperiu colonial. Dacă pozițiunea Angliei va fi atacată în Egipt, fie printr'o revoluție, fie printr'o atitudine inamică ulterioară Turciei, situațiunea Angliei ar deveni prietenoasă, căci navigația între Anglia și India ar trebui să se facă din nou împrejurul capului Bunei Speranțe. *Goniți* din Egipt, Englezii ar vedea începutul prăbușirii imperiului colonial.

Teama pentru Egipt a făcut ca Anglia să se înțeleasă numai cu un protest anodin desflințarea capitulațiilor.

Ce s'ar fi făcut, dacă Turcia ar fi cutezat ceva în alte timpuri? Turcia ar fi cutezat să s'ar făcut deunăzi să ridice cu forța stațiunea radiotelegrafică de pe acoperișul ambasadei engleze din Constantinopol? Demonstrație navală, debarcări de trupe, ocupația unor insule! Acum Turcia jubilează de succesele obți-

nute și se jenează din ce în ce mai puțin de Anglia. Așa dar simpla neutralitate i-a adus Turciei deja foloase enorme și aceasta pentru motivul că ea singură este în stare de a ataca pe Englezi în Egipt.

Conflictul violent ce a izbucnit între guvernul englez și khedivul, care se află încă la Constantinopol, înăsprește situația.

Se știe că Anglia, după ce Egiptul se declarase neutru — canalul din Suez este neutral prin tractate internaționale, pe cari Anglia evident nu le respectează — a gonit de acolo pe reprezentanții diplomați germani și austro-ungari, care au reclamat guvernului khedivial. Acest guvern a protestat cu energie contra samavolniciei engleze, dar fără folos, căci guvernul englez — în interesul, negreșit al libertății — operează astăzi în Egipt cum operează odinioară generalii Ruși în Moldova și Valahia. Khedivul a protestat mai departe contra mobilizării în Egipt dispuse — evident asemenea în numele libertății și în numele respectării tractatelor — de guvernul englez.

Khedivul a fost somat de a se întoarce în Egipt, însă el nu se grăbește de teamă să nu fie internat la Malta, o insulă pe care o deține Anglia în numele libertății. Astfel conflictul anglo-egipto-turc se desenează din ce în ce mai mult. Cauza lui adevărată și unică este că lumea arabă și mahomedană este conștientă că biruința Germaniei însemnează liberarea Egiptului, biruința Angliei însă robia sa definitivă.

Până acum ar părea că ora liberării se apropie, negreșit, din punctul de vedere englez, aceasta ar fi un atentat asupra libertății popoarelor. („Ziua”).

Războiul.

Asediarea Varșoviei.

Cracovia. — *Ziarele din localitate anunță că în Varșovia se fac pregătiri pentru asediarea cetății de către trupele germane. Comandamentul militar din Varșovia a dat ordin pentru transportarea răniților în interiorul Rusiei.*

Berlin. — *Dela cartierul principal s'a anunțat ieri că pe frontul oriental încă nu s'a decis lupta.*

Infrângerea francezilor la granița Alsaciei.

Strassburg. — Număroase trupe franceze au făcut încercări desperade în zilele din urmă să pătrundă pe teritoriul Alsaciei, dar Germanii le-a respins în văile Weserlin și Münster, alungându-le departe de granița alsaciană.

Ofensiva Germană la Lille

Berlin. — Dela cartierul principal se anunță: La canalul Yzer trupele noastre stau în luptă îndârjită. Artileria dușmană a fost sprijinită spre nord dela Nieuport, dinspre mare de flotă. Un torpilor francez a fost făcut incapabil de luptă. Spre apus dela Lille luptele continuă. Trupele noastre au început ofensiva și aci, respingând dușmanul în mai multe puncte. La vre-o 2000 englezi au fost prinși și am luat dela dușman mai multe mitraliere.

Retragerea Rușilor în Galiția.

Budapesta. — Dela cartierul presei se anunță: Frontul luptei ce dăinuiește de 8 zile neîntrerupt se lungeste tot mai mult. În luptele din fața Przemyslului la parte și artileria din forturile sudostice și nordice ale cetății. Azi au fost făcuți prizonieri alte sute de Ruși, între cari sunt 8 ofițeri și un ofițer înalt. De Marți seara bubuiturile tunurilor se aud tot mai departe de cetate, și se crede că Rușii se retrag. De mâine, Joi, vor circula trenurile iarăși până la Przemysl.

Viena. — Dela cartierul presei se anunță: Numărul prizonierilor făcuți de către trupele noastre în zilele din urmă se urcă cam la două regimente. Pentru fiecare petec de loc se dau lupte îndârjite. Din cauza aceasta trupele pot avansa pe zi deabia câte un kilometru.

Reconstituirea blocului balcanic.

București. — „Minerva” de Marți publică următoarea importantă informațiune, pe care v'o trimit cu rezerva cuvenită:

Suntem pozitiv informați că înainte de moartea regelui Carol un mare act politic s'a săvârșit în Balcani: „Blocul balcanic” s'a reconstituit.

Din acest bloc fac parte Bulgaria, Grecia, Serbia și România.

România va sta în fruntea noii grupări, intru cât are armata cea mai numeroasă și mai bine pregătită într'un eventual război.

Turcia a rămas din nou izolată.

Datorită reconstituirii acestui bloc, se crede, că Turcia nu a declarat acum două săptămâni război Rusiei.

Până în prezent nu se știe sub auspiciile cărei din cele două mari grupări europene s'a reconstituit blocul balcanic.

Atât ziarul „Minerva”. Corespondentul nostru, care ne-a transmis informația de mai sus adaugă, că — dacă știrea despre reconstituirea blocului balcanic se va confirma — acest bloc are mai mult caracter defensiv și s'a înjghebat pentru împiedecarea izbucnirii unui nou război balcanic. („Ziua”).

Desmintirea victoriilor anunțate de Ruși.

Budapesta. — Oficial. — Știrea publicată de „Novoje Wremia” că Rușii ar fi făcut 20.000 de prizonieri germani în ultimele lupte este o invențiune.

Comunicatul statului major rus că Germanii ar fi fost bătuti între Ivangorod și Varșovia este falsă.

O depeșă oficială a statului major rus spune acum câteva zile că cavaleria rusă înaintând prin defileurile Carpaților ar fi intrat în câmpia Ungariei. Comunicatul oficial al cartierului nostru general cu data de 15 curent constată însă că urmărirea noastră contra inamicului peste Carpați a atins deja Nyskow și Skole. Deoarece aceste puncte sunt situate pe cîlna Carpaților din spre Galiția și Skol nu e decât la o depărtare de o zi, cavaleria rusă n'a putut ajunge în câmpia Ungariei ci cîlna de nord a Carpaților.

Răspunderea războiului.

Berlin. — „Norddeutsche A. Z.” publică documente dinaintea războiului, extracte și dări de seamă ale diplomaților germani din străinătate, între cari se găsesc pasagiile următoare: „La 26 Mai 1914 a avut loc o conferință la șeful amiralității ruse, în care s'au fixat bazele pentru negocierile asupra unui acord maritim anglo-rus. Acest acord trebuie să prevadă, ca și acordul maritim franco-rus, acțiuni convenite mai întâi însă separate, ale flotelor rusă și engleză în regiunea Bosforului și Dardanelor.

Va trebui să se prevadă întreprinderi temporare în strâmtoiri cum și operațiuni strategice din partea Rusiei; în caz de război vasele ruse ar trebui să poată să se servească cu consimțământul Angliei de porturile engleze din Mediterana engleză, precum baza comună a acordului francez permite flotei ruse de a se baza în Mediterana occidentală pe porturile franceze.

„Vossische Z.” comentând acestea zice: Rezultă că trecerea vaselor ruse prin Dardanele în caz de urgență prin forță și violarea neutralității Turciei era de multă vreme un plan comun rusesc și francez și a devenit în cel din urmă un plan anglo-rus. Se înțelege ce rol a jucat misiunea maritimă engleză la Constantinopol și pentru ce Turcia avea trebuință să scape de ea și să închiză Dardanelele. (Wolffbureau.)

Cum vede presa franceză situația.

Paris. — Toate ziarele consideră situațiunea în Belgia și la nordul Franței ca favorabilă pentru aliați. „Echo de Paris” zice că o acțiune foarte importantă se va angaja în curând între Bruges—Koulers—Ypres și că informațiunile pe cari le posedă îi permit a spune că suntem în ajutorul unor evenimente foarte favorabile.

„Petit Parisien” zice: Ceace este interesant este că manopera germană care caută a deborda aripa noastră stângă fiind ghicită la vreme

ea este osândită de aci înainte a întreține o lungă linie de foc generală.

În „Echo de Paris” d. Cherfils nu crede că răbdarea noastră va avea încă multă vreme de așteptat victoria.

D. Clémenceau, în „L'Homme Enchaîné”, zice: Slaba Belgie este în picioare, tare prin inimă și voință. Germanii trebuie să se războiască cu ea în flece zi. Englezii sunt ca o stâncă nemîșcată pe care nimic nu o dărîmă, iar francezii încrezători în victoria finală, cu toate mizeriile zilei, n'a căutat niciodată pe inamic cu un mai irezistibil avânt. (Havas).

Imprumutul de război al Germaniei.

Berlin. — Până la 13 (10) inclusiv s'a vărsat 2771 milioane de mărci pentru imprumutul de război, adică 62 la sută din suma totală a subscripțiilor, adică un miliard mai mult decât suma plătită la prima dată a vărsămîntului, care a fost la 5 Octomvrie. La această dată 40 la sută din suma scrisă era plătită. S'au vărsat atînci 54,26 la sută pe când 20 procente erau de plată la dățile 26 (10), 25 (11), 22 (12). (Wolffbureau).

Acțiunea flotei aeriene.

Berlin. — Ziarele spun că lângă Péronne un aeroplan englez armat cu artilerie a trebuit să aterizeze. Doi soldați bavarezi au făcut prizonieri pe aviatori, dintre cari unul este colonelul Grey, fratele secretarului de stat Grey.

Londra. — Fiul primului ministru Asquit a luat parte la luptele dela Anvers.

„Times” află din Calais că Luni un aviator german a aruncat bombe deasupra orașului Saint Omer ucizând două persoane și rănind șase. Cinci aeroplane franceze au urmărit pe aviatori. (Corr. Bureau).

Revoluția din Africa-de-Sud.

Constantinopol. — Cercurile turcești dau mare însemnătate știrilor despre răscoala sud-africană, care ar putea pricinui Angliei serioase încurcături. „Terdjumanı Hakikat” zice: „Această răscoală ar putea fi socotită ca începutul decăderii imperiului colonial al Angliei. Istoria, în sute de exemple ne arată cât de iute se propagă mișcările din acest fel. Dacă neisbânzile în Europa continuă și dacă celelalte colonii engleze urmează acest exemplu al Transvaalului, ar fi greu de închipuit o cale de scăpare pentru Anglia. (Corr. Bureau).

Alungarea Rușilor din Ungaria.

Budapesta. — Corespondența budapestană autorizată din loc competent, aduce la cunoștință că toate trupele rusești năvălite în Ungaria au fost alungate din țară de către trupele noastre și acum nu se mai găsește nici un soldat rus pe teritoriu ungar.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 22 Octomvrie 1914.

Mulțămirea Familiei regale române. MM. LL. regele și regina, ca și M. S. regina Elisabeta, primind, cu ocazia dureroasei pierderi ce au încercat prin încetarea din viață a regelui Carol I, nenumărate dovezi de simpatie, atât din țară, cât și din străinătate, din partea dlor reprezentanți ai națiunii, autorităților eclesiastice, civile și militare, diferitelor asociațiuni și comunități românești și străine, comerțului și industriei și tuturor persoanelor particulare, cari, prin trimiterea de flori, prin adrese, prin telegrame, ca și prin înscrieri la Palat, s'au grăbit a aduce mângăiere inimilor Lor întristate au însărcinat pe d. președinte al consiliului să exprime tuturor celor mai vii mulțumiri și a le arăta cât de neprețuite sunt pentru Ei, în aceste momente, sentimentele de iubire și devotament ce țara Le-a manifestat.

Știri din România. Cursurile școalelor militare s'au suspendat, în semn de doliu, până la nouă dispozițiuni.

— **Misiunile oficiale, cari vor aduce la cunoștința curților europene urcarea pe tron a M. S. regelui Ferdinand, nu vor pleca decât după terminarea războiului.**

— MM. LL. regele și regina, și-au rezervat la palat, apartamentele de deasupra corpului de gardă. Sunt aceleași apartamente pe cari le-au ocupat înainte de a se construi palatul Cotroceni.

În aceleași apartamente a fost găzduit împăratul Francisc Iosif. Micii principii vor rămâne la palatul Cotroceni.

— **Duminecă, s'a oficiat un parastas la mormântul regelui Carol de către episcopul de scaun al Argeșului și preoții mănăstirii Argeș.**

— Corespondența oficială a tuturor autorităților publice se va face pe hârtie în doliu până la 1 Noemvrie v.

— Societatea „Dacia Română” a depus la primăria capitalei suma de 15.000 lei pentru a fi împărțită la săraci, cu prilejul morții regelui Carol.

Suntem informați, că „Banca Națională”, Banca Marmorosch-Blanc et. C. și altele vor subscrie de asemenea sume însemnate de bani în același scop.

— **Cu prilejul aniversării de Vineri, când A. S. R. principele Carol a împlinit 21 ani. M. S. regele Ferdinand a semnat decretul prin care principele moștenitor a fost înaintat căpitan.**

— **Ioachim Dordea**, absolvent al Conservatorului din București și fost paginator la ziarul „Adevărul” și „Universul”, a murit în luptele din Lemberg, ca soldat român în armata austro-ungară.

— Vineri a părăsit Capitala d. **Papadiamantopulos**, fostul ministru al Greciei în țară, care după cum se știe, a fost numit ministru la Bruxelles și Haga.

— Starea fraților Buxton continuă să fie satisfăcătoare.

Ancheta siguranței continuă; se așteaptă amănunte asupra atentatului, dela Constantinopol.

— Vineri seara la orăle 5 a plecat la Sinala M. S. regina Maria însoțită de principesele Elisabeta și Maria și de prințul Nicolae.

Industria germană din Westfalia. În districtul industrial din provincia română și din Westfalia, în care sunt vre-o jumătate de milion de muncitori, „Landsturmul” n'a fost chemat sub arme pentru ca industria să nu fie stingherită. Numărul muncitorilor a scăzut deci numai cu vre-o 40 la sută în medie. În timpul lunii August întreaga industrie a avut un singur scop: să satisfacă trebuințele armatei. Chiar dintru'nceput s'a constatat că în Germania întreagă, care sunt proviziunile disponibile în ceea ce privește materialul de război de tot felul. Aceasta e cauza, pentru care în luna August sindicatul uleiurilor n'a putut plasa decât 33, 35 la sută, sindicatul ferului nelucrat 22 la sută din cantitatea obicinuită. După ce a fost fixat efectivul materialelor disponibile și după ce a fost asigurată satisfacerea trebuințelor armatei pentru tot timpul războiului, mersul regulat al afacerilor s'a restabilit și oprirea exportățiunii a fost anulată în parte. Luna Septemvrie arată dar o însemnată sporire în afaceri. Sindicatul uleiurilor a plasat vre-o 55 la sută din suma obicinuită, sindicatul ferului nelucrat 45, iar sindicatul industriei metalurgice aproape 50 la sută. Pentru luna următoare sunt contate vre-o 60 la sută în întreaga industrie. În industria metalurgică în deosebi, s'a simțit o însemnată îmbunătățire în timpul celor din urmă 15 zile, căci cererile din străinătate se sporesc. În ceea ce privește prețurile, sunt mici deosebirile față cu trecutul.

Proclamația guvernului belgian către popor. Guvernul belgian părăsind teritoriul național a afișat proclamațiunea următoare: Concetățeni, de mai bine de 2 luni și jumătate, cu prețul unor siliște vitejești, soldații belgieni apără picior cu picior pământul patriei. Inamicul se bizuia să nimicească armata noastră la Anvers, însă o retragere a cărel ordine și demnităte au fost fără reproș, a delucat această speranță și ne-a asigurat păstrarea forțelor militare cari vor urma a lupta fără încetare pentru cea mai dreaptă și mai frumoasă dintre cauze. De aci înainte aceste forțe operează spre granița noastră de sud unde sunt sprijini-

nite de aliați. Gratie acestei pretioase cooperațiuni, victoria dreptății este sigură. Totuși la jertfele dela primite de națiunea belgiană cu un curaj neasemănat, împrejurările momentului adaugă o nouă încercare. Spre a nu servi chiar scopurile năvălitorului, este de trebuință ca guvernul belgian să se stabilească provizoriu, într'un loc de unde să poată, în contact cu armata noastră de o parte, iar de alta cu Franța și cu Anglia, să urmărească exercitiul puterii și să asigure continuitatea suveranității naționale. Din această cauză el părăsește astăzi Ostende cu amintirea recunoscătoare ce acest oraș i-a făcut. El se va stabili vremelnic la Havre, unde nobila amicitie a guvernului republicei franceze îi ofere în același timp cu plenitudine drepturile sale suverane, complectul exercitiu al autorității sale și al datoriilor sale.

Concetățeni, această încercare momentană, căreia patriotismul nostru trebuie să se supune, își va avea, suntem convinși de aceasta, o repede răsplată. Serviciile belgiene vor continua a funcționa în toată măsură în care le-o vor permite împrejurările locale. Regolele și guvernul se încred în înțelepciunea și patriotismul vostru. De partea noastră, aveți încredere în deplina nostru devotament, în vitejia armatei noastre și în concursul aliaților spre a grăbi ora liberării comune. Scumpa noastră patrie, așa de odios trădată și tratată de către una din puterile cari juraseră să-i garanteze neutralitatea, a stârnit o admirațiune crescândă în lumea întreagă grazie unirii, curajului și clar-vederii tuturor copillor săi. Ea a rămas demnă de această admirațiune care o întărește astăzi. Măne ea va fi din aceste încercări mai mare și mai frumoasă, deoarece va fi suferit pentru dreptate, pentru onoare și civilizațiune. „Trălască Belgia liberă și independentă!”

Proclamațiunea este iscălită de toți ministrii.

Ministrii au plecat la Havre cu personalul ministrilor. Nunțul și tot corpul diplomatic care urmasse pe regele Albert la Anvers au trecut la Havre. Regelu a rămas în capul oștii sale. (Comunicat de legațiunea Belgiei).

Ultima oră.

TRUPELE NOASTRE AU INTRAT IN CERNĂUȚI.

Cernăuți. — (Cu permisiunea subcomandantului de război). În 20 Octomvrie, noaptea la orele 11 trupele noastre au intrat în capitala Bucovinei. În oraș bucuria e la culme. Ce toate că era târziu, pe toate străzile era o mulțime enormă. Soldații au fost întâmpinați cu mâncări și băuturi recoroitoare. Frații Gorovsky au părăsit orașul încă în 18 Oct.

Budapesta. — (Cu permisiunea subcomandantului de război.) O telegramă din Câmpulung sosită ieri seara la orele 10 anunță că trupele noastre au trecut peste Siret și înaltimea spre Cernăuți. După știrile sosite la Câmpulung, Rușii au evacuat în 20 Octomvrie și mineața în graba cea mai mare Cernăuțul și s'au depărtat spre nordvest.

OFENSIVĂ GENERALĂ.

Viena. — „Reichspost” primește din Rotterdam: Ziarele de aici anunță că Germanii respins la Arras, Albert și Royes trupele anglo-franceze. La Dixmuinden, Germanii continuă să înainteze fără să poată fi reținuți, toate că vasele engleze sprijinesc cu tunarilor aripa de pe uscat. Germanii au început ofensiva și spre apus dela Lille, respingându-i pe dușman în mai multe puncte. Germanii au făcut mai multe mii de prizonieri.

SPANIA RĂMÂNE NEUTRALĂ.

Londra. — Lui „Morningpost” i se scrie din Madrid, că cu prilejul recepției jurnaliștilor, primul ministru Spaniei, le-a recomandat ziaristilor să scrie evenimentele războiului fără prejudețiuni sau patimă. Guvernul spaniol a luat toate măsurile pentru asigurarea neutralității ei, fără ca să mai fie constrânsă a face mobilitățile atât de costisitoare.

Redactor responsabil: Constantin Savu.